

ZD-IV.966.1.15.2022.4

Wg rozdzielnika

Szanowni Państwo

Prezydenci Miast, Starości, Burmistrzowie, Wójtowie

na prośbę Ministerstwa Zdrowia przekazuję zagadnienia z zakresu problematyki zdrowia środowiskowego, które wchodzą w skład katalogu zadań przypisanych Ministerstwu Zdrowia. Skutki zdrowotne wynikające z narażenia na czynniki środowiskowe mają istotny wpływ na poziom zdrowia publicznego. Zanieczyszczenie powietrza jest kluczowym zdrowotnym zagrożeniem środowiskowym na świecie, szczególnie zauważalnym w Polsce.

Długookresowa ekspozycja na zanieczyszczenia powietrza, nawet przy stosunkowo niskich stężeniach zanieczyszczeń, wiąże się nie tylko ze wzrostem zachorowań na choroby chorób układu krążenia i oddechowego, ale również może prowadzić do zgonu. Zanieczyszczenie powietrza przyczynia się w znaczny sposób do skrócenia oczekiwanej długości życia całej populacji. Szacuje się, że długookresowe narażenie na zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym (PM_{2.5}) prowadzi rocznie do ponad 40 000 przedwczesnych zgonów w Polsce, co w konsekwencji zmniejsza oczekiwaną średnią długość życia w naszym kraju o rok.

Powszechność narażenia, wysokość stężeń oraz poziom negatywnych skutków zdrowotnych wynikających z zanieczyszczenia powietrza wymaga podejmowania szeregu działań na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Działania te mogą dotyczyć zarówno poprawy jakości powietrza (m.in. poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do atmosfery), jak i działań ukierunkowanych na ograniczenie ryzyka zdrowotnego (m.in. poprzez podnoszenie świadomości, zmianę indywidualnych zachowań, komunikowanie o ryzyku i ostrzeżenie przez zagrożeniami).

Poziom zagrożenia dla zdrowia związanego z zanieczyszczeniem powietrza potwierdzają licznie publikowane wyniki badań naukowych, liczone już w setkach tysięcy. Efektem tego jest m.in. wzrost aktywności Światowej Organizacji Zdrowia (zwanej dalej WHO) oraz opublikowanie w 2021 roku aktualizacje Rekomendacji, zawierających obok tzw. celów

al. Niepodległości 16/18, 61-713 Poznań,
tel. 61-854-13-12, fax 61-854-14-11

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: zd@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

pośrednich również rekomendowane docelowe wartości dla 5 zanieczyszczeń: pyłu zawieszonoego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz dwutlenku azotu (NO₂), ozonu (O₃) oraz tlenku węgla (CO).

Zanieczyszczenie	Czas narażenia	Rekomendacje WHO
PM _{2.5}	rok	5 µg/m ³
	doła ¹	15 µg/m ³
PM ₁₀	rok	15 µg/m ³
	doła ¹	45 µg/m ³
NO ₂	rok	10 µg/m ³
	doła ¹	25 µg/m ³
O ₃	szczyt sezonu ²	60 µg/m ³
	8 godzin ¹	100 µg/m ³
CO	doła ¹	4 mg/m ³

¹ 99 percentyl w roku (dopuszczają się 2-3 dni w roku z wartościami wyższymi)

² Średnia z dobowych maksimum 8-godzinowych średnich kroczących w sześciu kolejnych miesiącach z najwyższymi stężeniami.

W stosunku do poprzednich Rekomendacji z roku 2006, nowe ujednoliciły czasy ekspozycji, wprowadziły zalecenia dla CO oraz zaostryły rekomendowane poziomy dla pyłu. By dotrzymanie rekomendowanych przez WHO wartości było możliwe w przyszłości wymagana jest nie tylko intensyfikacja działań w zakresie poprawy jakości powietrza, ale przede wszystkim wprowadzenie istotnych zmian do prowadzonych i planowanych polityk w tym zakresie.

Mając na względzie rosnące znaczenie środowiskowych zagrożeń dla zdrowia, w celu zapewnienia czynnego udziału Ministerstwa Zdrowia w procesie decyzyjnym opartym o wiedzę naukową, 17 maja 2018 r. powołano Zespół Roboczy ds. Wpływu Zanieczyszczeń Powietrza na Zdrowie przy Radzie Zdrowia Publicznego (zwany dalej Zespołem). Zespół jest organem doradczym, który m.in. zajmuje się aspektami zdrowotnymi zanieczyszczeń powietrza oraz zapewnia wsparcie merytoryczne w kształtowaniu kierunków postępowania mających na celu ograniczeniu negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie populacji Polski. Eksperti wchodzący w skład Zespołu dysponują szeroką i interdyscyplinarną wiedzą posiadając ogromny dorobek naukowy, co zapewnia wsparcie merytoryczne podczas podejmowanych przez Ministerstwo Zdrowia działań. Zespół nie analizuje i nie ocenia kwestii związanych z oceną jakości powietrza. Kluczową rolą Zespołu jest ocena zagrożenia zdrowotnego oraz potencjalnych skutków wynikających z narażenie na to zagrożenie i dostarczanie Ministrowi Zdrowia odpowiednich potwierdzonych naukowo argumentów w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie. Zespół realizuje swoje zadania w formie przygotowywanych opinii i stanowisk oraz wykonywanych ekspertyz i analiz.

Jednym z efektów pracy Zespołu było przygotowanie opracowania pt. „Analiza skutków przyjęcia różnych wartości poziomów informowania i alarmowania dla pyłu zawieszonego PM₁₀ z punktu widzenia oddziaływań zdrowotnych”. Dokument ten, podkreślając perspektywę zdrowia publicznego, stał się jednym z kluczowych argumentów w dyskusji prowadzącej do obniżenia obowiązujących w Polsce poziomów informowania i alarmowania ludności o zanieczyszczeniu powietrza w czasie tzw. epizodów smogowych.

Kolejnym dokumentem Zespołu była analiza pt. „Ocena wpływu na zdrowie wybranych parametrów paliw stałych”.¹ Wynikiem tej analizy było oszacowanie potencjalnej redukcji liczby przedwczesnych zgonów w wyniku wprowadzenia zakazu w Polsce obrotu węglem złej jakości.

Nadal istniejące powszechnie niezrozumienie wielu aspektów związanych ze stosowaniem indywidualnych środków ochrony w przypadku wystąpienia tzw. sytuacji smogowej doprowadziły do przygotowania przez Zespół pełnego przełożenia na język polski dokumentu WHO pt. „Działania indywidualne i informowanie o ryzyku w związku z zanieczyszczeniem powietrza”.² Dokument ten poza tłumaczeniem raportu WHO zawiera również dostosowany do warunków krajowych katalog rekomendacji dla ludności oraz dla pracowników służby zdrowia.

Biorąc pod uwagę wzrost zagrożenia dla zdrowia związany z jakością powietrza, które pojawia się podczas sezonu grzewczego, Ministerstwo zwraca się z prośbą o pomoc w upowszechnianiu ww. dokumentu. Uwzględnienie zwartych w dokumencie rekomendacji pozwoli na obniżenie ryzyka i ograniczenie potencjalnych skutków zdrowotnych.

Mając na względzie zadania realizowane na szczeblu wojewódzkim w zakresie zarządzania jakością powietrza oraz jakością życia mieszkańców Ministerstwo Zdrowia występuje z inicjatywą podjęcia wspólnych działań w celu ochrony zdrowia publicznego, zapewniając wsparcie ze strony Zespołu. Bezpośrednim efektem współpracy może być m.in. propagowanie i szerszy dostęp do wiedzy specjalistycznej, głównie poprzez prezentowanie najnowszych opinii, stanowisk, ekspertyz i analiz wykonanych przez Zespół. W tym celu, chcielibyśmy stworzyć przestrzeń do wymiany doświadczeń oraz informacji pomiędzy Państwem, a Zespołem.

Wskazywane przez Państwa zagadnienia będą przekazywane pod obrady Zespołu, a odpowiedzi będą udzielane w zależności od obciążenia pracą Zespołu. Przygotowywane przez Zespół zalecenia i rekomendacje, będą udostępniane.

Tym samym chcemy dostarczyć Państwu argumentów zdrowotnych oraz ich wykorzystanie w procesie podejmowania decyzji, np. wprowadzania regulacji determinujących zmiany w politykach realizowanych w obszarze ochrony powietrza. Mamy świadomość, że niedostateczna jakość powietrza jest obszarem wymagającym podejmowania trudnych

¹ <https://www.gov.pl/attachment/edc0c8ec-2ac6-46ca-9b01-1fe0f16d8b79>

² <https://www.gov.pl/attachment/fd31f4d6-a817-486e-86ab-d02952109895>

decyzji, nierzadko wprowadzania dodatkowych restrykcji prowadzących do zmiany zachowań i przyzwyczajzeń ludności.

Wszystkie pytania oraz sugestie prosimy kierować na specjalnie utworzony w tym celu adres email: powietrze@mz.gov.pl.

Z poważaniem

z up. Wojewody Wielkopolskiego

/-/Liwia Polcyn-Nowak
Dyrektor
Wydziału Zdrowia